

2. Глинский В.Б., Грязнов Б.С., Никитин Е.П. Моделирование как метод научного исследования: Гносеологический анализ. - М., 1965. - 247 с.
3. Запорожец А.В. Избранные психологические труды: В 2-х т. - М.: Педагогика, 1986. - 296 с.
4. Казакова Е.И. Система комплексного сопровождения ребенка: от концепции к практике // Психолого-педагогическое медико-социальное сопровождение развития ребенка. - СПб., 1998.- 180 с.
5. Рожков М.И., Байбородова Л.В. Воспитание учащихся: теория и методика. Ярославль, 2002. - 282 с.
6. Энциклопедический словарь / Ред. Кол.: В.И. Бородулин, А.П. Горкин и др., 1995. С.439

УДК 378.016:004:376

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ НОВОГО КУРСУ ІЗ СПОРІДНЕНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ЕЛЕМЕНТА КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ДЕФЕКТОЛОГІВ

Федоренко І.В.

Інститут корекційної педагогіки та психології
НПУ імені М.П.Драгоманова

У статті викладено питання створення нової навчальної дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання», що включає формування спеціальних знань, умінь та навичок, які допоможуть студентам-дефектологам досягти високого рівня професійної підготовки.

In the article the question of creation of new educational discipline is expounded «Information technologies and hardwares of special studies», which includes forming of the special knowledges, abilities and skills which will help students-special teacher to attain the high level of professional preparation.

Ключові слова: студент-дефектолог, нові інформаційні технології, технічні засоби навчання, комп'ютер, корекційне навчання.

Keywords: student-special teacher, new information technologies, hardwares of studies, computer, special studies.

Специфічною ознакою організації навчального процесу майбутніх вчителів-дефектологів у вищих навчальних закладах в умовах розбудови інформаційного суспільства та широкомасштабного впровадження інформаційних технологій у сферу дефектології є спрямування вектора професійної підготовки на їх всебічний розвиток в інформаційно-комп'ютерному середовищі, на підвищення соціальної, особистісної, практичної та професійної значущості інформаційно-комп'ютерної складової такої підготовки.

Однак наші дослідження показали недостатню готовність студентів-дефектологів до використання інформаційно-комп'ютерних технічних засобів: невміння працювати з діагностичними програмами, програмами для перевірки і контролю знань, недостатнє використання автоматизованих систем навчання. Це спонукало нас до створення нової навчальної дисципліни та програми для вищих навчальних закладів, що включає формування спеціальних знань та умінь з сучасних комп'ютерних технологій, яка допоможе студентам-дефектологам досягти високого рівня підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Сучасний стан розвитку новітніх комп'ютерних технологій, використання мережевого програмного забезпечення та комунікаційних засобів у комплексі з відповідним спеціальним програмним забезпеченням є об'єктивною підставою для формування нових дидактичних та методичних підходів до викладання певних дисциплін у навчальному процесі підготовки фахівців за напрямом «Корекційна освіта (за нозологіями)».

Одним з перспективних, на нашу думку, напрямів комп'ютерно-інформаційної підготовки є інтеграція окремих, але взаємопов'язаних між собою дисциплін за рахунок синтезу традиційних форм і методів навчання з можливостями, які пропонують сучасні освітні технології.

Предметом пропонованого розгляду є навчальний план підготовки студентів денної форми навчання, які навчаються за спеціальністю «Тифлопедагогіка і спеціальна психологія». Метою дослідження є виявлення дисциплін, які можна інтегрувати у межах часу, відведеного на їх вивчення, без втрати якісних характеристик та об'єктивних показників рівня підготовки фахівців (мати уявлення - знати - вміти).

Знання, навички та вміння, потрібні для успішного засвоєння нового курсу, пов'язані з використанням комп'ютерної техніки та відповідного спеціального програмного забезпечення, які до введення нової дисципліни напрацьовувалися в результаті вивчення дисциплін «Нові інформаційні технології» та «Технічні засоби навчання» («ТЗН»), що викладалися на другому курсі, та не враховували специфіки майбутньої професійної діяльності дефектологів.

Порівняльний аналіз навчальних програм дисциплін «ТЗН» та «Нові інформаційні технології» свідчить про те, що існує певне дублювання навчального матеріалу на різних якісних рівнях або на рівні набуття умінь і навичок з інформаційних технологій та технічних засобів до використання сучасних комп'ютерних технологій у процесі корекції, навчання та реабілітації дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Провівши порівняльний аналіз, ми дійшли висновку, що змістові частини дисциплін «ТЗН» та «Нові інформаційні технології» подібні. Істотна різниця між ними полягає в акцентах матеріалів лекційних курсів та методиці проведення і методичному забезпеченні практичних занять.

У зв'язку з тим, що кінцевою метою вивчення цих дисциплін є напрацювання студентами стійких навичок роботи з комп'ютерною технікою, які відповідають вимогам чинних державних стандартів, вміння використовувати сучасні комп'ютерні технології в корекційній освіті обґрунтованим є твердження про можливість інтеграції двох курсів в одну дисципліну. Це, з одного боку, надасть студентам знання основ сучасної комп'ютерної техніки, з іншого - забезпечить стійке напрацювання необхідних навичок використання сучасних інформаційних технологій у процесі корекції, навчання та реабілітації дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Для реалізації поставленого завдання було переглянуто навчальні плани по курсах «ТЗН» та «Нові інформаційні технології» з метою усунення повного чи часткового дублювання окремих тем.

Час, який вивільнився за рахунок усунення дублювання навчального матеріалу, був використаний для більш якісного та поглибленого напрацювання навичок практичного застосування мультимедіатехнологій, спеціального прикладного програмного забезпечення, вміння працювати з діагностичними програмами та засобами корекційного напрямку, з якими майбутні дефектологи стикнуться під час своєї професійної діяльності.

Для визначення співвідношення часу лекційних, практичних, лабораторних занять та самостійної роботи ми враховували той факт, що студенти до засвоєння пропонованого курсу проходять досить ґрунтовну підготовку як користувачі персональних комп'ютерів при вивченні в шкільній програмі дисципліни «Основи інформатики та обчислювальної техніки». Основний акцент у лекційному курсі ми зробили на навчальному матеріалі, присвяченому сучасній комп'ютерній техніці, навичкам та правилам практичного застосування мультимедіатехнологій, спеціального прикладного програмного забезпечення, вмінню правильно застосовувати діагностичні програми та засоби корекційного напрямку, програмам для перевірки і контролю знань та використання автоматизованих систем навчання.

Закріплення навчального матеріалу та напрацювання практичних навичок, необхідних для застосування новітніх інформаційних технологій у майбутній професійно-педагогічній діяльності студентів можна здійснювати у комп'ютерних класах, використовуючи засоби технічного забезпечення та прикладні програми спеціального призначення, а для контролю теоретичного матеріалу - тестово-контролюючі програми.

Запропонований підхід, спрямований на підвищення якості підготовки майбутніх дефектологів шляхом створення та впровадження у навчальний процес інтегрованої дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання», може бути реалізований спільними зусиллями викладачів-дефектологів та фахівців у галузі інформаційних технологій.

Аналіз навчальних програм дисциплін «ТЗН» та «Нові інформаційні технології», які є основою для створення нової дисципліни, дає такі часові межі нового курсу «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання»: загальний обсяг дисципліни складає 4,5 кредити (162 години), з них 90 год. – аудиторні (з них: лекції – 22 год., практичних - 14 год., лабораторних – 28 год., індивідуальна робота-26 год.), самостійна робота – 72 години.

Тобто навчальний час, який може бути виділений на нову дисципліну, дає змогу, з одного боку, якісно подати студентам необхідний теоретичний матеріал, з іншого - якісно закріпити навчальний матеріал та напрацювати практичні навички, необхідні їм для застосування новітніх інформаційних технологій у майбутній самостійній професійній діяльності в навчанні дітей з особливостями психофізичного розвитку.

У підготовці студентів-дефектологів якісно вищого рівня, даний курс дозволить вирішити такі **завдання**:

- дати студентам знання про новітні інформаційні технології, розкрити їх вплив на науково-технічний і соціально-економічний розвиток техноінформаційного суспільства з усіх розділів інформаційних технологій;
- розкрити значення основних понять інформатики, основ інформаційної культури в загальній і професійній освіті студента-дефектолога;
- показати практичну значимість ІКТ, можливостей їхнього використання для вирішення різних діагностичних та корекційних питань, пов'язаних з професійною діяльністю і наукою, а також для самоосвіти;
- забезпечити вивчення студентами-дефектологами нових інформаційних технологій та технічних засобів навчання корекційної освіти;
- забезпечити ознайомлення студентів з прикладним програмним забезпеченням спеціального призначення, яке дає змогу більш ефективно і наочно використовувати ІКТ у майбутній професійній діяльності, в навчанні дітей з особливостями психофізичного розвитку (мультимедіатехнології, спеціальне прикладне програмне забезпечення, вміння працювати з діагностичними програмами та засобами корекційного напрямку, програмами для перевірки і контролю знань та використовувати автоматизовані системи навчання тощо).

Студенти-дефектологи, які вивчають дисципліну «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання» мають оволодіти змістом навчального матеріалу курсу і набути практичних вмінь та навичок застосування ПЕОМ як інструментального засобу навчання, корекції та розвитку дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Керуючись викладеним вище, вважаємо, що в тематиці лекційного курсу та практичних і лабораторних занять при пропонуваному підході необхідно враховувати навчальну інформацію, яка стосується не тільки аспектів знань про новітні інформаційні технології, а й прийомів підготовки для вирішення різних діагностичних та корекційних проблем за допомогою відповідних програмних засобів.

У методичному аспекті для забезпечення викладання дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання» необхідно задіяти фахівців-дефектологів та фахівців у галузі комп'ютерних технологій як при проведенні лабораторних занять, так і в ході проведення практичних занять. За умови викладання такого курсу доцільним є проведення лабораторних занять в спеціальних центрах, які обладнані спеціальною діагностичною і корекційною апаратурою, мають достатню кількість робочих місць для розміщення групи студентів. Ця пропозиція є досить обґрунтованою і дає підстави для формулювання таких попередніх висновків:

- на підставі аналізу навчального плану підготовки студентів-дефектологів Інституту корекційної освіти та психології НПУ імені М.П.Драгоманова та навчальних програм дисциплін «ТЗН» та «Нові інформаційні технології» вважаємо за доцільне створення курсу, який ґрунтується на навчальному матеріалі вищенаведених дисциплін;

- викладання курсу «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання» можливе на основі синтезу традиційних форм проведення занять та можливостей новітніх освітніх та комп'ютерних технологій, включаючи сучасне спеціальне програмне забезпечення;

- новий курс забезпечить якісно вищий рівень студентів-дефектологів щодо набуття умінь і навичок використання інформаційних технологій та технічних засобів до використання сучасних комп'ютерних технологій у процесі корекції, навчання та реабілітації дітей з особливостями психофізичного розвитку;

- впровадження нового інтегрованого курсу забезпечує сталі міжпредметні зв'язки педагогічних та корекційно-реабілітаційних дисциплін (змістове наповнення корекційної діяльності) з дисциплінами комп'ютерного циклу шляхом використання напрацьованих навичок використання спеціального програмного забезпечення для вирішення завдань корекції, навчання та реабілітації дітей з особливостями психофізичного розвитку;

- новий інтегрований курс має пройти апробацію в ході навчального процесу, виявлені неузгодженості потрібно усунути спільними зусиллями викладачів-дефектологів та фахівців у галузі комп'ютерних технологій.

На підставі проведеного дослідження вважаємо, що розробка і впровадження курсу із споріднених дисциплін як елемента комп'ютерно-інформаційної підготовки є перспективним напрямом інтенсифікації навчального процесу, кінцевою метою якого є одержання більш високої якості підготовки студентів-дефектологів у вищих педагогічних навчальних закладах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Жалдак М.И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе. Дис... д-ра пед. наук: в форме научн. докл. 13.00.02 - М., 1989.-48 с.
2. Коваль Т.І. Професійна підготовка з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів: Монографія. – К.: Ленвіт, 2007. – 202-231 с.
3. Кремень В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і формування інформаційного суспільства // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2006. – №6. – С. 5–9.
4. Грубінко В. В. Формування інноваційного освітнього середовища у ВНЗ в контексті вимог Болонського процесу // Освіта як фактор забезпечення стабільності сучасного суспільства: Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції (м. Тернопіль, 26 березня 2004 р.). – Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. – С. 6–17.
5. Карабін О. Інформаційна культура студентів в контексті модернізації педагогічної освіти // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2005. – №2. – С. 37 – 40.
6. Горовая В.И. Теоретические основы подготовки специалиста в условиях многоуровневого высшего образования: Автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01. – СПб., 1995.- 44 с.